

До питання про правові гарантії основних прав і свобод людини і громадянина в зарубіжних країнах

Якименко К.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Пустовіт Ж.М.

Конституційно-правовий статус особи багато в чому залежить від того, наскільки забезпечені її права та свободи. Адже права, як би широко вони не були декларовані, не становлять реальної цінності без гарантій їхньої реалізації. В конституційно-правовій літературі під гарантіями основних прав та свобод громадянина розуміють систему норм, принципів, умов і вимог, які забезпечують у своїй сукупності дотримання прав, свобод і законних інтересів людини. [1, с.98]

Конституційні гарантії реальні лише тоді, коли надійно підкріплені механізмом їхньої реалізації. Механізмом гарантій прав людини і громадянина можна вважати систему правових засобів, визначених конституцією – це державні правоохоронні органи, судова система, громадські організації із захисту прав людини та громадянина тощо.

Право на захист – це насамперед матеріальне суб'єктивне право правоохоронного характеру, яке виникло в момент порушення суб'єктивного права потерпілого і впливає з конституції. [2, с.157]

Система гарантій прав і свобод людини передбачає створення умов економічного, політичного організаційного й правового характеру, а також способів і методів, що забезпечують реальний фактичний захист цих прав. Гарантії залежать від рівня демократії, розвитку економіки, правової культури суспільства, від ступеня незалежності судової влади та інших факторів. [3, с.122] Вони поділяються на дві групи: загальні гарантії та спеціальні юридичні гарантії.

Загальні гарантії прав і свобод поділяються (класифікуються) на: економічні, політичні та організаційні.

Економічні гарантії конституційних прав і свобод полягають у способі виробництва, економічному устрої суспільства, які забезпечують неухильне зростання продуктивних сил на основі всіх форм власності. Відповідно до обраної моделі розвитку економічна свобода громадян і їхніх об'єднань полягає в реальній можливості вибирати форми підприємницької діяльності й безперешкодно таку здійснювати.

Політичні гарантії – це політична система держави, головного організатора системи здійснення й захисту прав людини, влади народу, здійснюваної безпосередньо і через органи державної влади місцевого самоврядування. Політичні гарантії забезпечуються правом громадян на свободу об'єднань у політичні партії й громадські організації для здійснення та захисту своїх прав і свобод, а також правом громадян на участь в управлінні державними справами, у референдумах.

Організаційні гарантії – це систематична організаторська діяльність держави і всіх її органів, посадових осіб, громадських організацій, спрямована на створення сприятливих умов для реального користування громадянами своїми правами і свободами. До таких гарантій слід віднести наявність чіткої системи взаємозв'язку людина – держава. Він виявляється в

добре налагодженому механізмі перевірки скарг громадян і швидкого реагування на них тощо.

Юридичні гарантії – це надання державою формальної (юридичної) загальнообов'язковості умовам, які необхідні для того, щоб кожна людина могла скористатися своїми конституційними правами і свободами.

Юридичні гарантії встановлюються державою в Конституції, нормах поточного законодавства. Їх мета – реальне забезпечення максимального здійснення громадянами своїх прав і свобод за допомогою правових методів. [2, с.128-129]

Практично більш важливими є судові гарантії. Вони полягають у наданні громадянину права звернення до суду з вимогою визнати неконституційним той або інший закон, який обмежує якесь конституційне право громадянина, або видати наказ на адресу адміністративного органу про здійснення передбаченого законом дії або про утримання від будь-якої дії, що порушує суб'єктивне право громадян. [3, с.124]

Право на юридичну допомогу. Це право логічно впливає з права на судовий захист. Основний зміст цього права полягає в тому, що всі громадяни рівною мірою мають право на захист, здійснюючи його, можуть користуватися послугами адвоката. Саме адвокат спроможний домогтися неухильного дотримання процесуальних прав громадянина.

Гарантії правосуддя. Закони та інші нормативні акти не мають зворотної сили. Закон, що пом'якшує відповідальність, має зворотну силу.

Право на знання кожним своїх прав і обов'язків є важливою демократичною гарантією прав і свобод. Йдеться про те, що держава зобов'язана інформувати своїх громадян, тому що незнання закону не звільняє від відповідальності за його порушення.

Презумпція невинності. Людина є невинною доти, доки її провини не доведено у вироку суду. Ніхто не повинен доводити свою невинність. Навіть визнання винним своєї провини не звільняє суд від необхідності доведення її об'єктивними доказами. Усі сумніви тлумачаться на користь обвинувачуваного. [2, с.130]

У цілому, види та зміст гарантій прав і свобод людини і громадянина в значній мірі залежать від ступеня демократичності держави та рівня його соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник. – Тернопіль: Астон, 2007. – 432 с
2. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: навч. посібник / В. М. Бесчастний [та інш.] ; ред. В. М. Бесчастний. - К. : Знання, 2007. - 467 с
3. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн: Академічний курс: підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2008.– 258 с.